

Iz Titovega govora

Predsednik republike je 25. decembra 1965 sprejel delegacijo predstavnikov številnih jugoslovanskih podjetij, ki so ga podrobneje seznanili s problematiko v svojih kolektivih. V triurnem razgovoru so dodobra obdelali vprašanja naših gospodarskih organizacij v luči gospodarske reforme. Predsednik Tito je aktivno sodeloval pri razpravi, ob zaključku pa je gostom podrobneje obrazložil nekatera aktualna vprašanja, iz katerih povzemamo najpomembnejše izvečke.

Zelo ljubo mi je, da sem danes tu videl, čeprav ste iz različnih krajev naše dežele, iz različnih republik, da vlada pri vas enotnost pogledov na probleme naše proizvodnje, naše industrije in našega gospodarstva nasploh. Že prej sem vedel in videl, bodi v Srbiji, Hrvatski, Sloveniji ali katerikoli naši republiki, da delavski razred oziroma naši delovni ljudje in proizvajalci niso tisti, ki zavirajo našo gospodarsko integracijo, marveč so to drugi, politični faktorji. Ko sem leta 1950 v skupščini imel referat o delavskem samoupravljanju, sem si zamišljal, čeprav tega nisem povedal docela natančno, da bodo prav delavci vseh naših nacionalnosti, proizvajalci iz vseh krajev Jugoslavije cementirali našo socialistično skupnost, ki bodo dali enoten, socialistični značaj. To sem si zamišljal tako, da ne bodo odpravljene nacionalnosti, marveč da bodo proizvajalci na ekonomskih temeljih gradili monolitnost naše dežele, tako kakor smo jo s svojo krvjo kovali na bojišču, da bodo ustvarili materialno osnovo enotnosti naše skupnosti in bedeli nad njo. Tudi naša reforma je v določenem smislu usmerjena v to pot.

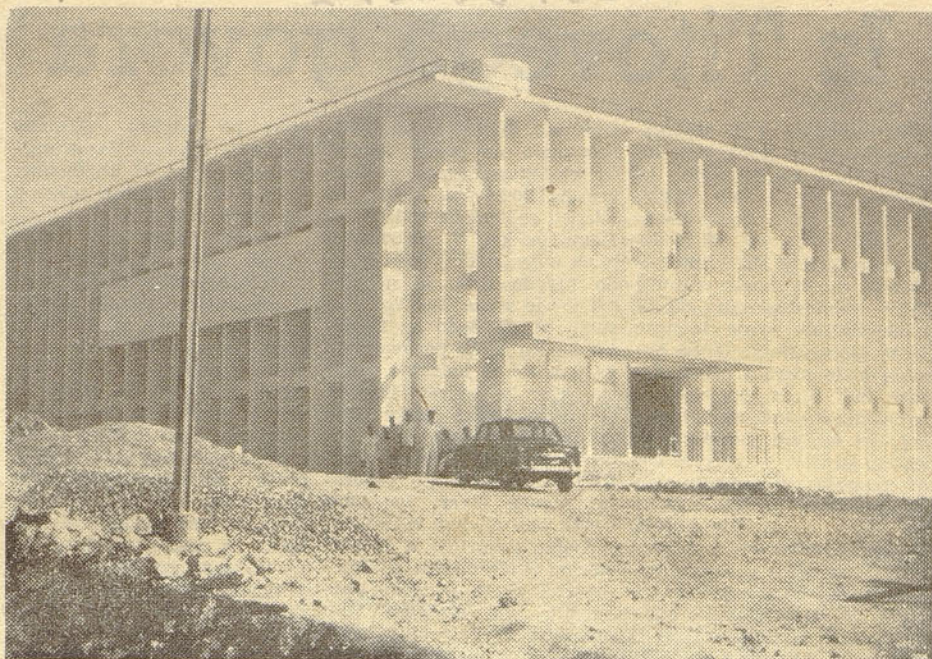
Zdaj pripravljamo celo vrsto novih instrumentov. To sicer ne gre tako lahko, kakor bi kdo mislil, toda temu cilju se približujemo vztrajno. Da bi mogli izpeljati našo gospodarsko reformo, moramo najprej preprečiti nadaljnje ambiciozne načrte, nove in velike investicije, ki bi zlasti v sedanjih fazi reforme bremenile naše delovne ljudi, že več let pa bremenile naš življenjski standard. Nobeno veliko podjetje, nobena velika tovarna ne more v dveh, treh ali štirih letih doseči takšne proizvodnje oziroma akumulacije, ki bi delavcu izboljšala življenjski standard. Ponekod je treba tudi več let, da se tovarna dogradi in začne izdelovati nove proizvode. Če bi še nadalje dopustili velike investicije, ki si jih zamišljajo ljudje tako, da bosta po nji-

hovi realizaciji tekla v naši deželi mleko in med, bi napravili veliko napako. To bi nam onemogočilo izpeljati gospodarsko reformo.

Tudi devizni režim je onemogočal hitrejši napredek našega gospodarstva. Namesto se večkrat obračala razna podjetja s pritožbami, v katerih so navajala, da morajo pošiljati svoje predstavnike, da po šest mesecev hodijo po bankah v Beogradu, da bi dobili nekaj tisoč ali deset tisoč deviznih sredstev za nakup strojev, ki so jim nujno potrebni za hitrejši razvoj in razširitev proizvodnje.

Devizni režim mora biti zdaj prilagojen naši gospodarski reformi in postavljen tako, da bo proizvajalec, ki izvažajo blago in pridobiva devize, tudi njihov lastnik, da bo razpolagal z njimi v tistem obsegu, ki mu je potreben za razširjeno reprodukcijo in surovine, ostanek deviz, ki podjetju trenutno ni potreben, pa bo na njegovem bančnem računu. Razume se, da pri tem ne smemo pozabljati, da je treba zagotoviti tudi potrebno količino deviz za odplačevanje dolgov, ki jih ima federacija v tujini. Toda zdaj bo proizvajalec oziroma podjetje, ki je izvažalo, prodalo devize banki, namesto da jih banka prodaja njemu, kakor je bilo to doslej. Podjetje je dolžno prodati devize banki, ne pa komu drugemu. Kadar bodo devize potrebne ekonomski enoti tega ali onega podjetja, na primer Rade Končarja, da bi bolje poslovala in več izvozila, seveda tega ne bo tako težko urediti, ker gre za delitev znotraj samega podjetja. Novi devizni sistem bo torej omogočil, da bodo z devizami razpolagali tisti, ki jih pridobivajo, v obsegu, ki ustreza njihovi trenutni potrebi. Seveda ne bodo imeli pravice spekulirati z devizami, lahko pa jih bodo naložili v katerokoli banko na svoj devizni račun. Mislim seveda na naše glavne banke.

Ker pa imamo tudi zelo važna podjetja, ki še niso (Dalje na 2. strani)

Ena izmed treh tovarn, ki jih je ISKRA lani zgradila za Indijo

Proizvodnja v Indiji že teče

Med najbolj uspele lanske letošnje izvozne aranžaje vsekakor sodi inženiring za Indijo. Prvič v naši dejavnosti smo se namreč lotili enega najtežjih in najobsežnejših izvoznih trgovinskih poslov: organizacije celotne proizvodnje elektronskih sestavnih delov, ki sestoji iz izdelave potrebnih strojev, naprav in opreme ter njihove montaže, izdelave celotne tehnološke dokumentacije in priprave postopkov v Indiji, priučitev strokovnega kadra ter navsezadnje tudi začetne poskusne proizvodnje sestavnih delov. Danes, ko v teh tovarnah, nedaleč od Bombaya, že teče

redna proizvodnja uporov, kondenzatorjev ter keramičnih teles, ugotavljamo s ponosom, da smo celotni projekt uspešno realizirali in kar je še zlasti pomembno, v rekordnem času komaj devetih mesecev.

Z veseljem smo zato pozdravili v naši sredi g. Bhata, operativnega direktorja novozgrajenih treh tovarn, ki so last družbe Asian Electronics iz Bombaya in ga po uspešno zaključeni poskusni proizvodnji naprosili, da nam kaj več pove o nagibih, ki so vodili družbo, da se je odločila prav za proizvodnjo elektronskih sestavnih delov, o

poteku in perspektivah proizvodnje in morda tudi o morebitnih novih aranžmajih z našim združenim podjetjem.

G. direktor P. A. Bhat se je ljubeznivo odzval na razgovor in povedal naslednje:

»V času kolonizacije je imela Indija zelo malo industrije, saj so Angleži nadržno preprečevali vsak industrijski razvoj in tako postavljali deželo v večno odvisnost od Anglije. Po proglašitvi neodvisnosti je Nehrujeva vlada popolnoma spremenila sistem gospodarskega razvoja s postopno organizacijo industrije. Zavedala se je, da brez le-te ne bo hitrega napredka in ne zaposlitve številne odvisne delovne sile, vedoč pa tudi, da se zaradi neodvisne zunanje politike ne more nasloniti ali iskati pomoči pri sosednjih ali drugih državah. Politika aktivizacije lastnih sil in s tem ekonomske samostojnosti ter nevezanosti na kateri koli politični blok je tako postala vodilo ekonomske dejavnosti.

Z našo državo je imela Indija vseskozi dobre odnose. Po beograjski konferenci se je okrepila še blagovna izmenjava, pri čemer je Indija nakupila precej naših strojev, opreme in ladij. Na osnovi sklenjenega dolgoročnega poslovnega sodelovanja je indijska vlada tudi podprla sedanjo kooperacijo med ISKRO in družbo Asian Electronics.

»Pogodba, ki smo jo sklenili z ISKRO, je predvidevala celotno organizacijo proizvodnje v dokaj kratkem roku. Priznati moram, da je podjetje izpolnilo vse pogoje v času komaj devetih mesecev, kar je tudi v mednarodnem merilu rekorden čas. Iskra je izšolala strokovni kader, poslala svoje specialiste za montažo in priučevanje delavcev. Ob končani poskusni proizvodnji uporov, stirofleksnih kondenzatorjev in keramičnih teles smo na (Dalje na 2. strani)

KONČNI NEURADNI REZULTATI REFERENDUMA

Po sklepu 10. zasedanja delavskega sveta podjetja z dne 22. 12. 1965, so v tovarni elementov dne 28. 12. 1965 izvedli referendum o bodoči organizaciji podjetja in pripojitvi Zavoda k podjetju. Rezultati referenduma v Tovarni elementov so naslednji:

volilnih upravičencev	1595	
glasovalo	1195	
% udeležbe	74,92	
za združeno podjetje	296	ali 24,76 %
za enotno podjetje	147	ali 12,30 %
neveljavnih glasov	748	ali 62,59 %
za priključitev ZZA	205	ali 17,15 %
proti priključitvi ZZA	236	ali 19,74 %
neveljavnih glasovnic	751	ali 67,53 %

Končni neuradni rezultat referenduma v okviru podjetja je naslednji:

volilnih upravičencev	11.802	
glasovalo	10.075	
% udeležbe	85,36	
za združeno podjetje	6.461	ali 64,12 %
za enotno podjetje	2.011	ali 19,96 %
neveljavnih glasov	1.582	ali 15,70 %
za priključitev ZZA	6.086	ali 60,41 %
proti priključitvi ZZA	2.392	ali 23,74 %
neveljavnih glasovnic	1.558	ali 15,46 %

Iz Titovega govora

(Nadaljevanje s 1. strani)
orientirana na izvoz, nastane vprašanje, kako bodo ta podjetja prišla do deviz. Takšna podjetja bodo morala dobivati devize od banke za tisto, kar je absolutno potrebno, da bi mogla opraviti kako rekonstrukcijo, da bi modernizirala svoje tovarne in se usposobila za izvoz. Seveda bodo morala dobiti devize tudi tista podjetja, ki proizvajajo samo za notranji trg, če so jim potrebne za nakup strojev, s katerimi bodo pospešila in pocenila svojo proizvodnjo, teh strojev pa doma ne morejo kupiti. To bo vsekakor treba upoštevati. Prav zdaj pristojni organi proučujejo ta devizni sistem, ki bo v glavnih obdobjih takšen. S takšnimi predlogi stopi ZIS pred skupščino, ki bo o njih razpravljala. Prepričan sem, da bo skupščina predloge tudi sprejela.

Rad bi povedal tudi nekaj besed o bančnem sistemu. Naš dosednji bančni sistem se je preživel, tako da po njem ni več mogoče poslovati, zlasti, če pomislimo na cilje gospodarske reforme. V njem se je v minulosti pokazala cela vrsta negativnih lastnosti, ki so privedle do tega, da smo šli čez meje svojih možnosti in ponekod gradili razne tovarne, ki niso bile rentabilne. Lahko rečemo, da je k temu precej prispeval tudi sam bančni sistem, čeprav smo prek njega vse bolj omejevali takšne investicije. Banke je treba zdaj postaviti na takšne poslovne temelje, da ne bodo zunaj gospodarstva in organizacij zase, marveč da bodo gospodarska podjetja in tovarne nalagale vanje svoja sredstva, bodi v obliki depo-

zitiv ali delnic, in da bodo prejemale ne samo obresti od vloženega denarja, marveč da bodo na koncu, po bilanci, sodelovale tudi v dobičku banke. V poslovanju bank morajo torej imeti glavno besedo tisti, ki so vložili vanje svoja sredstva. Razume se, da bodo na ta način banke lahko poslovale po vsej deželi in nalagale denarja, kjer bo to rentabilnejše. Če bodo banke postavljene na takšno osnovo, tedaj bodo urejena tudi mnoga vprašanja, o katerih ste govorili.

Kadar govorimo o pripravi na uveljavljanje srednjeročnega plana je treba upoštevati, da moramo dati prednost predelovalni industriji ter njeni modernizaciji in rekonstrukciji. Mnoge gospodarske organizacije bodo potrebovale nekaj več sredstev, zlasti tiste, ki delajo za izvoz, čeprav smo v zadnjih mesecih dosegli v izvozu uspeh, ki ga nismo pričakovali. Zdaj smo zmanjšali naš debalans od 220 milijonov dolarjev na 36 milijonov. Do konca leta bo naš debalans vsekakor še manjši. Še več, morda bomo v decembru ali v enem ali dveh mesecih dosegli celo izenačenje. Lahko si mislimo, kaj to pomeni za naš izvoz in naše splošno zunanje-trgovinsko poslovanje. To pomeni ogromno pridobivanje deviz in krepitev zaupanja v tujini v našo stabilnost. Razume se, da to trenutno v določeni meri prizadene standard nekatere ljudi. Toda s to devalvacijo, z izdajo novega dinarja se vse bolj približujemo času, ko bomo imeli konvertibilni dinar, s katerim lahko pojdemo v tujino in ki

nam bo odpiral ogromne možnosti za hitrejšo uresničevanje ciljev, ki jih imamo. Toliko bi na kratko rekel o teh dveh sistemih.

Imamo pa še celo vrsto drugih stvari. Na primer problem izvoza. Sem namreč proti monopolu izvoznih podjetij, proti temu, da velika podjetja izvažajo prek eksportnih podjetij. Če podjetje, ki ima moč, da izvažna pridobiva devize, lahko neposredno posluje tudi zunaj naše dežele, naj izvažna. Sem proti zunanjetrgovinskemu monopolu, ker izvozna podjetja na eni strani zaslužijo ogromne marže, na drugi pa ne skrbijo za vzpostavitev trga v tujini, marveč izvažajo ali prodajajo tam, kjer imajo trenutno najboljše možnosti. Naša industrija, ki se mora orientirati na izvoz in proizvajati za tuje trge, pa mora biti trge tudi poznati, mora jih proučiti in pridobiti dolgotrajne partnerje v trgovini. Sama industrija, in sicer predvsem velika, mora torej v tem pogledu največ delati. Nisem proti obstoju trgovinskih izvoznih in uvoznih podjetij; naj obstajajo za tiste, ki so jim potrebna, toda nekatera nimajo monopola in nekatera ne onemogočajo tistih, ki jim niso potrebni ali ki morajo sami izvažati — da si zagotovijo trajne trge za svoje proizvode. Vztrajal bom pri tem, da se to vprašanje, ki še ni bilo na dnevnem redu, uredi na ta način.

Toda vrnimo se k delu v vaših podjetjih. V zvezi s tem sem samo kratko omenil nekatere stvari. Vi na imate celo vrsto težav. Kadar govorimo o nagrajevanju, na primer mislim, da je najboljša, najpravičnejša in najlažja pot nagrajevanje po prispevku ekonomske enote. Snovanje teh ekonomskih enot in nagrajevanje po prispevku gre dokaj počasi, toda videl sem, da nekaj podjetij, ki so uporabljala takšno organizacijo in način nagrajevanja, zelo uspešno napreduje, razume se, da je pri tem treba mnogo občutljivosti, da je treba z veliko pozornostjo in razumevanjem določati prispevek posameznih skupin. V livarnah recimo od odlivanja, brušenja in grobe obdelave do končnega proizvoda. Zelo važno je, kako bomo organizirali ekonomske enote znotraj podjetja. Ta notranja organizacija je nujen pogoj, da se v podjetju pravilno uredi problem nagrajevanja po prispevku.

Tudi tu sem slišal, da obstajajo še vedno napačna gledanja na nagrajevanje, po katerih je bilo treba ne glede na prispevek uvesti uravnilovko, kakor pravimo temu v ruskem jeziku, ali niveliranje plač itd. Takšne nazore upravičujejo s tem, da imamo vsi enake želodce in da moramo zato imeti tudi enake plače. Da, toda tedaj morajo imeti tudi vsi enake roke in enako pamet, da bi lahko imeli enake plače. S takš-

nimi nazori smo prišli tako daleč, da nam strokovni kader beži iz podjetij in odhaja v tujino, v Nemčijo in drugam. Ti ljudje so dovolj dolgo potrpežljivo čakali, da bodo vendarle nagrajeni po svojem delu, in ko niso več mogli čakati, so odšli. Mi pa vemo, da proizvodnja v industriji sloni prav na tem kvalificiranem, visoko kvalificiranem in strokovnem kadru. Ta kader je glavni nosilec proizvodnje in lahko prispeva mnogo več kakor navaden, ročni, fizični delavec, to pa bo hkrati koristilo vsem delavcem v podjetju. To so ljudje, ki so se učili in si pridobili določeno znanje in zato morajo biti na neki način tudi bolje nagrajeni. To v bistvu pomeni nagrajevanje po delu. A kako se bo gibalo to nagrajevanje, kolikšna bo njegova višina in kakšen bo razpon, to je stvar podjetja. Treba je na primer upoštevati to, da delež vsakega posameznika v doseženem dohodku ustreza njegovemu stvarnemu prispevku v delu. Upoštevati je treba tudi čim racionalnejše izkoriščanje akumulacije itd.

Res je, tovariši, to vemo in upoštevamo, da je nezadostno kvalificiran vodilni kader — ki bi moral biti povsod kvalificiran — zdaj že ovira v hitrejšem razvoju naše industrijske proizvodnje in da povzroča njeno zaostajanje. Vzrok tega so tudi dostikrat sentimentalni razlogi pa tudi konservativni nazori. Tovar-

na na primer šola na univerzi strokovne kadre, pa jih pozneje ne more sprejeti, ker stari zaposleni v njej, pravijo, da so v tovarni dlje in da morajo še ostati. Tako ali podobno oportunistično ravnanje v tem pogledu. Nisem za to, da starejših ljudi, ki so delali to vse življenje, ne bi nagrajevali po tistem, kar so dali, toda če je že potrebno, da odidejo, naj se umaknejo mlajšim. Prav tako, kakor si v političnih telesih prizadevamo, da pridejo prek rotacije kvalificirani, sposobni ljudje, ki imajo ambicije, da čim več store. Ovira je, tovariši, to, da imamo zelo mnogo podjetij, v industriji in v kmetijstvu, v katerih so na vodilnih položajih ljudje, ki nimajo potrebne kvalifikacije.

Na koncu bi, tovariši in tovarišice, želel, da sporočite vsem kolektivom naše preprčanje, da bomo zelo vztrajno in vneto delali, da bomo skupaj z vami čim prej prebrodili vse, kar nam zdaj še otežuje življenje, kar še vedno močno vpliva na življenjski standard naših ljudi. Hkrati vas prosim, da sporočite svojim kolektivom moja prisrčna voščila za novo 1966. leto.

Uporabljam to priložnost, da vsem našim delovnim kolektivom, vsem delovnim ljudem in vsem občanom naše dežele želim srečno novo 1966. leto in mnogo uspehov v vsakodnevnem delu, mnogo sreče in blaginje tej naši deželi!

Delavski svet je sprejel statut združenega podjetja

Na svojem 11. zasedanju, 28. 12. 1965, je delavski svet podjetja razpravljal o poslednjih pripombah samoupravnih organov tovarne k novemu statutu združenega podjetja. Predhodno sta obravnavala naknadne pripombe statutarne komisije in upravni odbor, delavski svet pa je razpravljala o vsaki izmed njih posebej, nekatere upoštevale, druge pa potrčil z večino glasov tako kot jih je predlagal upravni odbor na pripombe posamezne organizacije. V naslednjem navajamo nekatere bistvene spremembe členov, kot jih je sprejel DS združenega podjetja po upoštevanju pripomb in mnenja UO podjetja.

K pripombam tovarne konzistorijev:

Čl. 5:

Na predlog UO delavski svet vztraja na prvotnem besedilu v osnutku s tem, da beseda »Kranj« ostane in se pred nazivi tovarn doda še beseda »organizacija«.

Splošna pripomba:

DS se strinja z upravnim odborom, da v sedanjih razmerah združenega nabavne organizacije in prodajno-servisne organizacije ni smotrna, vendar misli, da je v perspektivi treba iskati ustreznejše rešitve od obstoječih.

Čl. 62:

Predlog, da se črta beseda »kadrovsko«, se v skladu s pripombami člena 34, ne osvoji.

Čl. 77:

Predlagana sprememba Tovarne avtoizdelkov se osvoji

s tem, da se zadnji stavek 2. odstavka glasi: »Kot višina sredstev se jemlje povprečje skupnih osnovnih in obratnih sredstev, ki se kot tako obravnava po družbenih merilih.«

Iz prvega stavka 2. odstavka pa se črtajo besede »in ki ne more presegati 1 %, ...«.

Čl. 78

se dopolni kot sledi (pomota pri prepisovanju):

»Skupni skladi: V združenem podjetju se formirata skupni rezervni in skupni poslovni sklad. Razmerje oblikovanja obeh skladov se določa vsako leto z gospodarskim planom.«

Čl. 86:

Po glasovanju in ponovni obrazložitvi je soglasno sprejeto (Dalje na 3. strani)

Proizvodnja v Indiji že teče

(Nadaljevanje s 1. strani)
koncu prve faze razvoja, in pri začetku druge, ki predvideva organizacijo nove tovarne za izdelavo elektronskih merilnih instrumentov (torej iste proizvodnje kot jo ima naša tovarna v Horjulu). Seveda so za nas zanimivi tudi ostali elektronski elementi, ki pridejo v poštev pri aparaturnah v industriji, zdravstvu, modernem kmetijstvu in seveda tudi znanstvenem raziskovanju. Ker so sedanji uspehi več kot zadovoljivi, upam, da v bodoče, da bomo našli široko pot sodelovanja,« je dejal g. Bhat.

Na vprašanje kako velike so te tovarne in komu prodajajo elektronske elemente, je direktor Bhat dejal:

»V vseh treh tovarnah je zaposlenih 500 ljudi, ki delajo v dveh izmenah. Začetna proizvodnja je ocenjena na 10 milijonov rupij ali dva milijona dolarjev letno. Ze sedaj krijemo 20 % vseh potreb v državi, imamo pa vso proizvodnjo že v naprej prodano. V drugi fazi predvidevamo tudi razširitev sedanje

proizvodnje z namero, da bi krili vse potrebe po elektronskih sestavnih delih v državi. S strani vlade imamo vso podporo, ker je elektronika postavljena v državnem planu na prioriteto mesto, tako da za nuklearno tehniko.

Podjetje, katere lastnik je privatna družba z določenim odstotkom prostih delnic, je pod vladno zaščito, ker deluje v okviru državnega plana. Elemente prodajamo vsem proizvajalcem profesionalnih aparaturn in ostalim tako imenovane široke potrošnje.«

Iz povedanega smo jasno doumeli, da so z zatonom kolonializma za vedno izginili časi vsestranskega zapostavljanja in industrijske pasivizacije. Indijsko gospodarstvo si krepko utira boljšo pot in se z vso naglico industrializira ter modernizira. Država, ki je 15-krat večja od Jugoslavije in ima 433 milijonov prebivalcev ter slavno zgodovino, nedvomno zasluži boljše življenje in prav je, da ji za doseg tega po vseh svojih močeh pomagamo.

Marjan Kralj

Finančna samostojnost tovarn v združenem podjetju

Najbrž se ne motimo, če izrazimo misel, da so v glavnem novo ureditev podjetja »Iskre« izzvala vprašanja finančne narave. To se predvsem nanaša na uporabo ostanka čistega dohodka tovarn, ki so uspešno poslovale, na pokrivanju izgub tistih tovarn, ki so sklenile svoje letno poslovanje z izgubo, na najemanje in vračanje najetih kreditov in posojil itd.

Novi statut rešuje to vprašanje docela korenito tako, da se sedanje finančno poslovanje, ki ga je opravljal doslej finančni sektor uprave podjetja za vse enote, ali celotno podjetje, prenese na tovarne in samostojne organizacije, razen tistih finančnih zadev, ki jih statut izrecno prepušča skupnim službam, ali finančnemu področju, kot po splošnih predpisih in statutu edino zakonitemu predstavniku podjetja nasproti zunanemu svetu.

Po statutu torej postajajo tovarne in samostojne organizacije (PSO, Nabavna in

razvojna organizacija) pravne osebe z vsemi lastnostmi pravne osebe. Da bi ta lastnost prišla tudi do polne veljave v zbiranju in porabi gotovinskih sredstev, tovarne in samostojne organizacije odprejo s 1. 1. 1966 svoje samostojne žiro račune pri pristojnih službah družbenega knjigovodstva po predhodni registraciji vsake enote pri okrožnem gospodarskem sodišču.

Ta dalekosežna sprememba v notranji ureditvi našega podjetja in njegovih razmerjih do činiteljev izven podjetja, nedvoumno in neogibno zahteva največ dela in naporov prav sedanjega finančnega sektorja ne samo glede prenosa določenih pristojnosti, marveč tudi z vidika nadaljnjega nemotenega poslovanja pri samostojnih članih združenega podjetja. Ta prenos bi moral biti vsebinsko in časovno tako urejen, da samostojne enote ne bi takoj ob začetku svojega poslovanja prišle v težave, predvsem finančne, ki so

jedro perečih problemov, ali celo v poslovno zagato, ki bi jo povzročile te težave.

Gre predvsem za povezavo novih pravnih oseb — poslovno samostojnih tovarn in samostojnih organizacij — s pristojnimi službami družbenega knjigovodstva in poslovnimi bankami, s katerimi ima sedanje podjetje kot celota sklenjene pogodbe za stalne obratne kredite, za premostitvene (kratkoročne) kredite, kredite za blagovni promet, za pripravo izvoza, za prekomerne zaloge, nedokončano proizvodnjo itd., ki jih bo treba ustrezno uporabljati prenesti na nove nosilce kreditov in opraviti ustrezni postopek pri kreditodajalcu. Glavni kreditor Iskre — vsaj za obratovalna sredstva — je doslej bila Medobčinska komunalna banka v Kranju, z novo ureditvijo pa ta skrb preide na poslovne banke, v čigar poslovno področje spadajo naše tovarne oziroma samostojne organizacije. Dosledno temu te poslovne

banke prevzemajo nase skrb in s tem tudi dolžnost, da po svoji oceni in po svojih zmožnostih oskrbujejo tovarne s potrebnimi krediti za redno poslovanje.

Pokrivanje poslovne izgube je bilo vsako leto kamen spotike pri vseh tistih tovarnah, ki so konec poslovne dobe, po sili splošnih predpisov in po določilih statuta, morale pokrivati poslovno izgubo tistih tovarn, ki niso ostvarile finančnega uspeha. Z novo ureditvijo, se to docela spreminja in bo morala vsaka tovarna sama nositi rezultate svojega poslovanja. Pojem medsebojnega pokrivanja izgube bo izginil iz našega slovarja: vsaka tovarna bo morala pokriti svojo izgubo najprej iz sredstev svojega rezervnega sklada, če ta ne bo imel sredstev, pa iz sredstev področne občinske skupščine, če je ta dala svoj pristanek zato, če pa to iz kakršnegakoli vzroka ni mogoče, potem je treba to izgubo poravnati iz skupnega rezervnega sklada podjetja v obliki posojila, ki se bo obrestovalo in ga bo morala tovarna sama vrniti v pogodbenem roku iz svojega dohodka. Verjamemo, da bo ta problem za marsikatero tovarno zelo trd in neizprosen, toda imel bo to dobro in koristno stran, da bodo morale enote dobro planirati in gospodariti s svojimi sredstvi.

Finančni sektor je imel pred očmi te bodoče težave in celotno problematiko, ki jo bo izzval prenos pristojnosti s finančnega sektorja uprave podjetja na organizacijske enote v sestavi združenega podjetja. Zato je s to problematiko pravočasno seznanil tako tovarno, kot predstavnike skupščin posameznih občin ter pristojnih poslovnih bank o bodočem poslovanju tovarn in samostojnih organizacij, o njihovi medsebojni povezavi odvisnosti in poslovnih razmerjih. Predstavniki skupščin in poslovnih bank so izrazili pripravljenost, da prevzamejo nase obveznosti, ki izhajajo iz splošnih in bančnih predpisov in iz življenjskega gledanja na vprašanje gospodarstva s posebnim poudarkom in pridržkom, če so in da so delovne organizacije kreditno sposobne, kar je osnovni pogoj za vsako kreditno razmerje.

To, česar se boji vsaka tovarna, je občutna blokacija žiro računa podjetja in vprašanje soudeležbe v tej blokaciji. Razumljivo je, da bi s prenosom finančnega poslovanja na samostojne enote morala v določeni višini preiti ta blokacija tudi na žiro račune tovarn, to predvsem zaradi tega, ker žiro račune tovarn, to predvsem zaradi tega, ker žiro račun podjetja ne bo več imel dotoka, s katerim bi pokrivalo obstoječe in bodoče blokiranje računa iz naslova iz-

vršb, kakor tudi obveznosti do dobaviteljev ustvarjenih do konca leta 1965. S prenosom te blokacije na tovarne pa bi bilo že ob samem začetku poslovanj po novih žiro računih omrtvičeno vsako normalno poslovanje.

Da se to ne bi zgodilo, je finančni sektor uprave podjetja izdelal načrt, po katerem bi ta sektor obdržal žiro račun, ki bi imel funkcijo likvidacijskega računa in bi se po tem računu likvidirala sedanja blokacija žiro računa in stare obveznosti do dobaviteljev. V ta namen bi finančni sektor obdržal saldakontsko službo starih dobaviteljev in ustrezne obveznosti do teh poslovnih partnerjev, za kritje teh obveznosti pa bi mu služile stare terjatve do kupcev, ki bi se stekale na ta žiro račun do končne poravnave. Na ta način bi se enote izognile obveznostim iz blokacije in bi začele svoje finančno poslovanje s čistim žiro računom. Zatele bi torej z neblokiranim računom, toda tudi brez kakršnih koli sredstev na računu, kar pa bi tudi zavrlo nemoteno poslovanje ob samem začetku.

Od tu se začne iznajdljivost vsake enote: kako priti do gotovinskih sredstev na žiro račun. Prva in poglavitna možnost je v tem, da tovarne vse svoje sedanje zaloge gotovih izdelkov, ki jih za njih vodi v svojih skladih PSO, fakturira prodajno-servisni organizaciji kot svojem dejanskemu kupcu. S tem se ostvarja pri tovarnah možnost dodeljevanja kredita za blagovni promet, pri PSO-ju pa ista možnost za kreditiranje svojih kupcev za daljši čas od 20 dni, toda največ do 60 dni. Ti krediti se vračajo in obenem obnavljajo z nastajanjem novih kreditiranj na liniji tovarna — PSO in PSO — kupci. Nadaljnje možnosti so v najemanju kreditov za pripravo izvoza, za prekomerno nedokončano proizvodnjo itd., ali pa če tovarna izposluje pri svoji poslovni banki začasne premostitvene kredite ali trajne kredite za obratna sredstva.

Samo iz tega, kar smo omenili, je razvidno, da tovarne in finančni sektor uprave podjetja, čakajo težke in odgovorne naloge, ki jih bo mogoče rešiti in reševati samo ob vsestranskem razumevanju, s skupnimi naporom vseh činiteljev znotraj združenega podjetja in ob tesnem sodelovanju s pristojnimi poslovnimi bankami in tudi s teritorialno pristojnimi skupščinami občin.

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra industrije za elektromehaniko telekomunikacije elektronic in avtomatiko — Uredniški odbor — Glavni urednik: Pavel Gantar — odgovorni

Delavski svet je sprejel statut združenega podjetja

(Nadaljevanje z 2. strani)

jet predlog UO, da se vsebina teksta 2. odstavka popravi v tem smislu, da se limitirajo dolgoročni krediti s posebnim odstotkom, ki se določa z gospodarskim planom podjetja, dočim se kratkoročni krediti ne limitirajo. Za kratkoročne kredite se smatrajo tisti krediti, ki imajo odpadalni rok 1 leto oz. krajši kot 1 leto.

Cl. 96:

Varianta se spremeni tako, da se glasi:

»Organizacija v sestavi združenega podjetja se lahko odloči, ali se bo posluževala storitev Prodajno-servisne organizacije, raziskovalno-razvojne organizacije in nabavne organizacije, in v kakšni meri.

Morebitna odpoved sodelovanja z imenovanimi organizacijami mora biti podana v roku, ki omogoča nemoteno realizacijo že sprejetih obveznosti do tretjih oseb ter prilagoditev obsega poslovanja.

Prav tako se je pod podobnimi pogoji možno odločiti za sodelovanje s temi organizacijami.

Ob prehodu na združeno podjetje naj se na podlagi odločitev tovarn, ali se bodo posluževale, oz., če se ne bodo posluževale teh organizacij, sporazumno uredi odpovedni rok, ki bo omogočil nemoteno realizacijo že sprejetih obveznosti do tretjih oseb ter prilagoditev obsega poslovanja v predhodnem obdobju.

V slučaju, da sporazum ni dosežen, se spor predloži arbitraži. Odločitev arbitraže je dokončna.

Cl. 108

je bil soglasno sprejet brez alternative, dano pa je naslednje tolmačenje:

Način formiranja sredstev za prvo dejavnost dovolj nedvoumno določa člen 104, ki obravnava komisijo, sestavljeno iz predstavnikov tovarn, ki ta sredstva odobravajo. Ta člen je v direktni odvisnosti s členom 109 in 110 glede medsebojne odvisnosti dohodka tovarne in ZZA in členom 96 a, ki to odvisnost v načelu formulira in se glasi:

»Ustvarjeni dohodek Prodajno-servisne organizacije, raziskovalno-razvojne organizacije in nabavne organizacije se postavlja v odvisnost od ustvarjenega dohodka organizacij, za katere delajo, razen, če ni v posameznih pogodbah med temi organizacijami določeno drugače.«

K pripombam nabavne organizacije:

Na pripombo, da se v poglavju o poslovnih politikah doda še »enotno nastopanje na domačem in tujem tržišču pri preskrbi reprodukcijskih materialov«, DS soglasno sprejema stališče UO, da se pripomba ne more upoštevati, ker je že delno zajeta v statutu.

Cl. 159 a)

se spremeni tako, da se glasi:

»Organizacija se sme izločiti iz podjetja, upoštevajoč postopek temeljnega zakona o podjetjih. Postopek za izločitev se začne:

1. z zahtevkom združenega podjetja, da se pogodba razdere,
2. z zahtevkom organizacije, da se pogodba razdere.«

K pripombam BAZ:

DS se strinja s stališčem UO, naj se status BAZ obravnava znotraj organizacije PSO in sicer v skladu s V. poglavjem statuta, ker to zahteva poseben postopek.

člen 162 a)

z naslednjim besedilom:

»Za strokovno izobraževanje se formira pri šolskem centru sklad za izobraževanje kadrov. S skladom razpolaga posebna komisija, v katero predlagajo zainteresirane organizacije svoje člane. Organizacije se lahko odločijo, da se izobraževanja preko sklada ne poslužujejo, vendar pod pogojem, da prevzamejo organizacije vse obveznosti do konca šolanja do prizadetih oseb, ki se izobražujejo za organizacije.

Sklad se formira na temelju pogodb, in sicer iz sledečih sredstev:

1. iz rednega prispevka za izobraževanje kadrov v skladu s predpisi,
2) iz ostalih prispevkov organizacij.«

NAGRADA ZA
IZBOLJŠAVO
TEHNOLOŠKEGA
POSTOPKA

Na predlog komisije za izume in tehnične izboljšave je delavski svet tovarne električnih merilnih instrumentov v Otočah na svojem zasedanju 23. decembra 1965 sklenil nagraditi s 35.000 din tov. Jožeta Pavliča. Imenovani je komisiji predložil izboljšan tehnološki postopek pri izdelavi neraztezne palice termopila DR 3. Izboljšava tehnološkega postopka po zamisli tov. Jožeta Pavliča jamči boljše kvaliteto in prinaša prihranek

Izvillečki iz sklepov samoupravnih organov

Sklepi

11. zasedanja, DS podjetja (28. 12. 1965)

● Pri obravnavanju pogodb:

— o pravicah in dolžnostih organizacij

— o pravicah in dolžnostih organizacije PSO in

— o pravicah in dolžnostih nabavne organizacije

je bil po daljši razpravi na predlog v. d. generalnega direktorja sprejet naslednji sklep:

DS potrjuje osnutek pogodb in zadoljuje upravo podjetja, da sklene posamezne pogodbe z organizacijami tako, da so usklajene s statutom, zakonom in specifičnimi pogoji glede na organizacijo, s katero se sklepa pogodba.

● DS sprejema statut združenega podjetja ISKRA v predlagani obliki z vsemi popravki, ki so bili sprejeti na današnjem zasedanju, s tem, da statut prične veljati 1. 1. 1966. S tem datumom prenehajo veljati dosedanja statut in določila vseh splošnih aktov, v kolikor so v nasprotju s sprejetim statutom združenega podjetja.

● DS zadoljuje strokovne službe uprave, da izvrše dokončno jezikovno in stilistično redakcijo statuta, kar pa v nobenem slučaju ne sme spremeniti vsebine statuta, sprejetega na današnjem zasedanju DS.

● DS ugotavlja, da so se delovne skupnosti v tovarnah in enotah skupnih služb na podlagi izvedenega referenduma dne 22. 12. 1965 izjasnile za spremembo statusa podjetja ISKRA v združeno podjetje.

● DS sprejema nov statut podjetja, ki je bil v predhodni obravnavi v delovnih skupnostih vseh enot podjetja in so se njihovi delavski sveti po podanih pripombah v načelu tudi izjasnili za novi statut podjetja in za sprejetje predlaganega statuta, ki prične veljati 1. 1. 1966.

● DS je sprejel sklep o spremembi firme, ki naj se glasi:

»Združeno podjetje ISKRA, Industrija za elektromehaniko, telekomunikacije, elektroniko, avtomatiko in elemente, Kranj.«

Sprememba firme se izvede tudi pri vseh enotah podjetja.

● DS je sprejel spremembe in dopolnitve poslovnega predmeta združenega podjetja v smislu predlogov posameznih enot s tem, da se za spremembe v zunanjetrgovinskem poslovanju zaprosi za soglasje SZT.

● DS ustanavlja kot posebno organizacijo »Nabavno organizacijo«, kot organizacijo v sestavi združenega podjetja. Ta organizacija razpolaga s sredstvi, ki jih je imela doslej kot delovna enota.

● DS sprejema tekste statusnih pogodb med podjetjem

in organizacijami v njegovem sestavu v predlagani obliki.

● DS potrjuje ČLEN 187. c, po katerem bodo organi upravljanja podjetja opravljali svoje funkcije v sedanjem sestavu do prvih prihodnjih rednih volitev v letu 1966.

Sklepi

40. seje UO tovarne »Elektromeha- nika« (27. 12. 1965)

● Na podlagi temeljnega zakona o gospodarskem poslovanju s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnici bo Občinska skupščina Kranj ustanovila stanovanjsko podjetje, kamor bi vse delovne organizacije na njenem območju prenesle svoj stanovanjski fond v upravljanje.

V zvezi s tem predlaga upravni odbor delavskemu svetu, da odobri, da se v to podjetje prenese tudi stanovanjski fond tovarne Iskra Kranj, vendar pod naslednjimi pogoji:

a) Da ima tovarna še vnaprej pravico razpolagati s stanovanji, ki jih vlaga v sklad stanovanjskih hiš v Stanovanjsko podjetje Kranj v skladu z 19. členom TZ GSH (Ur. list FLRJ št. 35/65).

b) Da za sredstva, ki se odvajajo iz vira stanarin za razširjeno reprodukcijo in to iz amortizacije, investicijskega in tekočega vzdrževanja ter iz obresti na osnovna sredstva, dobi tovarna ustrezno količino novih stanovanj.

c) Da ima tovarna kot soustanovitelj stanovanjskega podjetja pravico sodelovanja v organih upravljanja tega podjetja v skladu z republiškimi predpisi, ki določajo način upravljanja in soudeležbe pri delu soustanoviteljev podjetja.

d) Stanovanjsko podjetje, ki prevzame naš fond, istočasno prevzema tudi vse obveznosti iz naslova posojil, ki so bila dana tovarni za gradnjo stanovanj.

V kolikor bo amortizacija večja od anuitet, mora Stanovanjsko podjetje razliko nakazovati tovarni na SSP. V obratnem primeru pa bo tovarna morala kriti razliko iz SSP.

e) Da ima tovarna pravico odprodaje stanovanj, ki jih

prenaša v Stanovanjsko podjetje, svojim delavcem, ki v njih že sedaj stanujejo in da se tako pridobljena sredstva odprodaje stanovanj stekajo na žiro račun tovarne.

f) Tovarna Iskra Kranj prenaša v upravljanje Stanovanjskega podjetja Kranj skupno 532 stanovanj po nabavni vrednosti v višini 1.501.897.479 din ali po revalorizirani vrednosti v višini 2.624.478.480 din ter po priloženem seznamu.

● Upravni odbor predlaga delavskemu svetu, da potrdi dokončni obračun gradnje stanovanjskih objektov podjetja GRADIS, in sicer v skupnem znesku 188.603.430 din. Razlika med prvotnim obračunom v znesku 18.603.430 din se nanaša na dodatna dela, ki jih je zahtevala tehnična komisija, za opremo stanovanj in predelavo instalacij. Od skupnega zneska odpade 94.117.848 din na 23 stanovanj, odprodanih Stanovanjski zadrugi Iskra.

● Upravni odbor predlaga DS v potrditev plan investicijskega vzdrževanja za 1. 1966 v skupni vrednosti 254.406.240 din. Istočasno predlaga UO, da se v 1. 1966 zmanjša stopnja investicijskega vzdrževanja od 4 % na 3,2 %.

● Upravni odbor odobrava predlog komisije za racionalizacijo in tehnične izboljšave, da se tov. Branetu VUKOTIČU iz gospodarskega sektorja za spremembo tehnološkega postopka pri izdelavi nastavitvenega vijaka za trofazni števec izplača enkratna premija za koristen predlog v znesku 41.000 din neto.

● V zvezi s predlogom proizvodnega sektorja za uvedbo normiranega dela v DE vzdrževanje naprav na vseh tistih delovnih mestih, ki se dajo tehnično oz. izkustveno normirati, zadoljuje upravni odbor tehnični sektor, da čimprej pripravi ustrezen predlog.

● Upravni odbor predlaga DS, da se ostanek dinarske razlike od izplačil OD iz 1. 1964 v znesku 67.287 din prenese na sindikalno podružnico Iskra.

● Upravni odbor je sprejel predlog Sindikalne podružnice za naslednje spremembe v komisijah upravnega odbora:

— V komisiji za OD se razrešuje funkcije predsednika tov. Drago Vidmar in se

za predsednika imenuje dosedanji član komisije tov. Ciril OMAHEN. Istočasno se za novega člana komisije imenuje ing. Ivan BOGOEV.

— V komisiji za tehnične izboljšave in racionalizacije se razrešuje funkcije člana te komisije tov. Jože TRAMPUŠ, ki odhaja v pokoj in se za novega člana te komisije imenuje tov. Ivan KAVČIČ iz produkcije.

● Upravni odbor je odobril prošnjo Solskega centra Iskra za uporabo mehanskega laboratorija za praktični poučencev, in sicer dvakrat

mesečno po tri ure. Predavatelj Gradišar, ki je obenem delavec v tem laboratoriju, osebno odgovarja za red in disciplino v času pouka.

Uporaba laboratorija je dovoljena do konca šolskega leta 1965/66.

● Upravni odbor odobrava predlog splošnega sektorja, da se tov. Francu ČARMANU, vodji varnostne službe na osnovi čl. 29 Pravilnika o delitvi OD tovarne izplača enkratna nagrada v višini 49.760 din neto za izredno prizadevanje pri organizaciji reševalnih del ob zadnjih poplavih v tovarni.

KRATKE VESTI

UPRAVIČENO PRIZNANJE

Delavski svet tovarne električnih aparatov v Ljubljani je nagradil tov. Zlatko Cilenšek s 100.000 din. Imenovana tovarišica si je v okviru sanacijskega programa tovarne s svojo prizadevnostjo in rezultati svojega dela to nagrado povsem zaslužila. Zgolj na račun njenega prizadevanja se je tovarna električnih aparatov namreč v času od 13. do 26. oktobra znebila za nad 16 milijonov odvisnega in nekurantnega materiala in tako, izpolnjujoč tudi druge točke sanacijskega programa podjetja, prispevala svoj delež k približanju zaloga materiala v realnih okvirih.

Primer tov. Zlate Cilenšek naj služi vsem, ki imajo na skrbi odprodajo odvisnega materiala, kot zgled, s kakšno resnostjo in prizadevanjem se je treba te naloge lotiti.

SEKCIJA RACIONALIZATORJEV

Upravni odbor tovarne električnih aparatov je prejel predlog, naj bi spričo že kar lepega števila racionalizatorjev, v tovarni ustanovili klub izumiteljev. Samoupravni organi tovarne proti tej pobudi niso imeli ničesar, vendar pa menijo, da bi bilo umestnejše ustanoviti posebno sekcijo racionalizatorjev. Predlagali so, naj bi komisija za racionalizacijo in tehnične izboljšave v tovarni čimprej sklicala se, stanek vseh dosedanjih racionalizatorjev, na katerem naj bi se leti pogovorili o programu svojega dela v okviru sekcije. Ustanovitev takšne sekcije bi nedvomno koristila celotni racionalizatorski dejavnosti, saj bi posamezni racionalizatorji verjetno z njeno pomočjo lažje in hitreje uveljavljali svoje pravice na osnovi predlaganih racionalizacij in tehničnih izboljšav.

V tej naši tovarni so pa uvedli še drugo novost. Delavski svet tovarne je osvojil predlog komisije za racionalizacijo in tehnične izboljšave, po katerem naj bi vsak racionalizator v tovarni, poleg ustrezne nagrade za sprejeto in uveljavljeno racionalizacijo sprejel tudi posebno diplomu v znak priznanja.

SOLA ZA UPRAVLJALCE
V drugi polovici novembra in v decembru je bila organi-

zirana »SOLA ZA UPRAVLJALCE«. Solo so obiskovali slušatelji iz obrata ATN in stikal Elektromehanike v Kranju. Za uspešno delo v samoupravnih organih teh obratov je bilo potrebno usposobiti čim več proizvajalcev.

Sola je posredovala udeležencem osnovno ekonomsko in družbeno-politično znanje, ki ga proizvajalec — upravljalec dnevno potrebuje v praksi. Program je bil prilagojen življenju in potrebam delovne organizacije in je obravnaval široko družbeno skupnost le toliko, kolikor je potrebno za celovito spoznavanje našega političnega in družbeno-ekonomskega sistema.

Sola je bila namenjena perspektivnemu kadru, ki se vključuje v prakso političnih in samoupravnih mehanizmov in se поблиže srečuje s problemi ekonomskega in družbeno-političnega značaja. Program je obsegal 50 šolskih ur, podrobno pa so predavatelji obravnavali dve temi: »Osnove ekonomike v delovni organizaciji« in »Samoupravljanje v naši praksi«.

Z organizacijo šole so bili slušatelji zadovoljni, kar so potrdili na zaključnem razgovoru. Zadovoljivo je tudi dejstvo, da je šola uspešno končala 20. slušateljev. Med predavanjem so bile zelo pestre razprave in postavljeno veliko vprašanj, kar vsekakor kaže na zanimanje in dobro podajo snovi.

Vsekakor bo potrebno stalno tovrstno dopolnilno izobraževanje, če bomo hoteli nadalje razvijati naš samoupravni sistem. (F.F.)

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem sindikalni podružnici in sodelavcem v PSO za lepa darila in čestitke ob novem letu, hkrati pa se zahvaljujem tudi mojim bivšim sodelavcem v montaži telefonskih central za iskrene želje in darila ob novem letu 1966.

Naci Bajd

ZAHVALA

Vsem sodelavcem montaže relejev v obratu avtomatskih telefonskih naprav se iskreno zahvaljujem za lepo darilo in dobre želje ob moji upokojitvi in jim želim še mnogo delovnih uspehov.

Stana Rehberger

Razpis delovnih mest

»ISKRA« KRANJ — Tovarna elektronskih merilnih instrumentov Horjul razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. Vodja tehniške kontrole.

Pogoj: — dipl. ing. elektrostroke in 5 let prakse, — elektrotehnik in 10 let prakse.

2. Tehnologa površinske obdelave.

Pogoj: — inženir kemije in 1 leto prakse, — kemijski tehnik in 3 leta prakse, — VK delavec in 5 let prakse.

Delovno mesto se lahko zasede takoj. Stanovanja v Horjulu niso preskrbljena. Prevoz iz Ljubljane vsakodnevno z avtobusom zagotovljen. Razpis velja 15 dni.